

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

Vers. 11.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82999](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82999)

Nunquam igitur, ne semel quidem admittendus est, nec lingua lapsus vel memoria in Scriptore Sacro. Cum enim diuina litera a Deo ad nos sine missa, in Deum culpa turpitudineque mendacii transcriberetur, quod si humana fragilitatis errores diuinae veritati dicamus admistos; non potest nobis de authentica scriptura fide constare, nisi quid sincere diuinum, quid hominum initio adulteratum sit, ostendatur. Hieronymus etiam nymus sane grauius se excusat Augustino, ne officio sum mendacium defendere videatur. Ego, inquit, imo alij ante me exposuerunt causam, quam putauerant, non officium mendacium defendentes, ut tu scribis, sed ostendentes honestam dispensationem, ut & Apostolorum prudentiam demonstrarent, & blasphemantis Porphyrii impudentiam coercerent.

§. 3. Rationes Erasmi nullius momenti sunt. Est Christus solus veritas, nec tamen Apostolorum Scriptura mendaces, quia in illa loquitur veritas. Mentiri potuerunt & Apostoli, sed cum Spiritu sancto agentibus locuti sunt, aut scripserunt, nec fallere, nec falli potuerunt. Dissensit a Barnaba Paulus; & errare hac in re potuit alteruter; at non in dogmatum expositione, sed re externa, de Marco vel assumendo vel relinquendo. Vtrique sua ratio, cui melior, ille nouit, qui corda scrutatur & renes. Paulus respuit defectorem operis Dominici; Barnabas redeuntem amplectitur. at in Scriptura tradenda ne hic, nec ille aberrauit. Quod ad librorum menda attinet, non sunt illa Spiritus, vel Apostolorum, quae ex aliis exemplaribus facile corriguntur: & ea pauca sunt, de plerisque certo constat.

VERSVS II.

Et procidentes adorauerunt eum.

QUESTIO I.

Quomodo adorauerunt?

§. 1. **Q**uia dicuntur intrasse domum, plerique putant, hospitium Iosephum interea quassisse, dilapsis qui censi fuerant. Ita Maldonatus, alijque Plures Hieronymum Epist. 17. & 18. sequuntur, & in spelunca adoratum aiunt. Res incerta est. Nam Hebraicum *בית* quamuis habitationem significat. Ita in quoque Psal. 103. 19. ubi 70. *Et quid sit in rebus ubi erodit habitatio.* Sic Psal. 84. 4. Nidum significat. 1. Reg. 7. 1. Sepulchrum. Exod. 12. 19. dicitur *בית* domus laci.

§. 2. De errore Caluini, Piscatoris atque aliorum, qui eundem tantum adorationem Orientali more arbitrantur, supra dixi. Alter error grauior est Vbiquitarianum, qui carnem Christi nimium adorant, non ut Deo hypostatice tantum unitam; sed ut diuinis attributis dotatam, aeternam, omnipotentem, & humanitatem Deitati parem faciunt, naturarum proprietas confundentes. Hac de re ita orthodoxi sentiunt, Christum adorari eo cultu, qui vero Deo debetur; Deus enim est. Deinde cultum istum deriuari etiam quodammodo ad humanitatem; quae diuina personae hypostatice coniuncta est, non quod in eam terminetur, eamque ut obiectum habeat, sed improprie, quemadmodum vestis adorari dicitur, cum Rex adoratur, & corpus coadoratur, cum anima; quamuis in veras, similitudine aliqua dissimilitudo sit. Denique potest quispiam cogitatione atque animo solam in Christo humanam naturam spectare, eamque ut Deo gratam, omnibus creaturis maiorem, minorem cultu adorare. Quemadmodum illi qui Christum in hac vita, signati Deum esse, velut virum sanctum, & Prophe-

tam adorabant. Non enim, si quis ita adorare velit, Deum esse negat, sed cum duae sint naturae, duo intellectus, & voluntates, humanitatem hyperdulia adorant. Hoc tamen nec facile faciendum iudicio priuatum, & publice nunquam; ne illo modo adorationis diuinitatem negare videamur. Adoremus igitur Christum Deum, ut & Magos fecisse testatur S. Leo, Serm. de Epiphania. *Adorant magi in carne verbum, in infantia sapientiam, in infirmitate virtutem, in hominis veritate Dominum maiestatis.* Porro munera non tantummodo orientali ritu, sed mysterio, omnium iudicio obtulerunt, Deum, hominem, regem professi.

VERSVS 12.

Et responso accepto in somnis.

QUESTIO II.

Rectene noster dixerit Responso?

§. 1. **L**eue est, non omittendum tamen, quod Beza nostrum interpretem carpit, *ἡ δὲ ὁρακλή* vertit ipse, diuinitus admoniti. Vulgata, inquit, *Responso*, non satis proprie; quia percontantibus diuini responsum datur. Erasmus, oraculo admoniti. Ego vero *ἡ δὲ ὁρακλή* religionem nullam statuo in uocibus; tamen oraculum lubens refugio, veluti idolorum superstitione contaminatum. Contemnerem ista, nisi viderem Bezam aliosque suis in commentariis solis istis se iactare. Critico igitur respondeamus. Graeco est *ἡ δὲ ὁρακλή*, hoc est, oraculo admoniti, Syrus habet *וְהָאֱלֹהִים נִתְחַוּ לָהֶם* & visum est illis in somno. Recte vero noster Responsum vertit *ἡ δὲ ὁρακλή*. Et si enim facile concederemus, quod Beza asserit, Responsum non nisi percontantibus dari; non tamen nobis reuelatum est, Magos inter gaudia, precelique de itinere Deum non percontatos. Christum esse credebant, longo itinere venerant, adorant; de reditu, omnique vitae ratione in posterum agenda instructi cupuerunt. Nec dabitur eis de reditu ad Herodem ancipites fuisse. Tyrannum viderunt, turbatum, cruentum, profanum, nullum mitti ab Herode, nullum a gente Iudeorum legatum. A Iosepho de statu Republicae, & moribus Herodis edoceri potuerunt.

Pii cuiusque est tali in loco ac tempore omnia diuinae prouidentiae enixius commendare, auxilium ab ea petere. Ad haec ergo responsum acceperunt, itent per aliam viam in regionem suam. Responsum igitur est percontantibus datum. Quod si quispiam respondeat, interdum dari responsum ad ea, quae non rogabantur, sed rogari poterant; facile superciliosam censuram excutiet. Certe respondere ad tempus dicitur creditor, qui non appellatus rem dissoluit. Responsum diuini vocatur, quae rogati, vel non rogati essent. Virg. 9.

Nil me fatalia terrent

Si qua Phryges pro se tallant responsa Deorum.

Sic cum responso diuini dicuntur horrere Cassia regina. Sane tum de Romanis nihil scitanti erant Cassii.

§. 2. Iniuria etiam Erasmus reprehenditur, quod vertit oraculum, quasi vox ea contaminata sit. Oraculi primo quidem vetus interpres frequenter ea voce v. vox non titur, tam pro propitiatorio, quam diuino responso, est infusa. Cur autem diuina oracula non nominemus, est sine ulla etiam oracula demonum? Augustinus cap. 6. de diuinatione Demonum ea voce utitur liberrime. Haec atque huiusmodi facultate multa Demones futura praenun-